

Reactie Internetconsultatie wetsvoorstel Warmtetransitie

Versie 19 januari 2022

Hieronder ontvangt u de reactie van de Federatie Amsterdamse Huurderskoepels (FAH) op de Internetconsultatie wetsvoorstel Warmtetransitie; namens het bestuur opgesteld door haar bestuursleden Peter Weppner en Henk van Veen. De FAH vertegenwoordigt de belangen van alle huurders van corporatiewoningen in Amsterdam. De reactie op het wetsvoorstel dient vanuit dit perspectief gelezen te worden.

Zorgen

Zorgen maakt de FAH zich over de mogelijkheden die dit wetsvoorstel -mogelijk onbedoeld- schept voor aantasting van participatierechten van corporatiehuurders. Een voorbeeld is het vaststellen van een termijn van 8 jaar tussen het besluit van de gemeente en de definitieve overstap op het duurzame alternatief. Het participatieproces kan langer dan 8 jaar duren. Bij zo'n belangrijke verandering moet zorgvuldigheid voorop gaan en de wensen van corporatiehuurders moeten hierbij zwaarder wegen. **Wij wijzen de aanwijsbevoegdheid daarom af.**

Andere overwegingen die hierbij spelen, is dat in grootstedelijke context een aanwijsbevoegdheid met een termijn van 8 jaar een indirecte verplichting tot aansluiten op het warmtenet tot gevolg heeft. Niet altijd is het elektriciteitsnet al klaar voor overstap op volledig elektrische alternatieven en met het aanwijzen vervalt de kans groen gas of waterstof in te zetten voor de warmtebehoefte. Dit belemmert onnodig kansen voor innovatie en geeft te veel macht aan de warmteleverancier.

Een andere zorg van de FAH is de mogelijke aantasting van het 70% instemmingsrecht van huurders. Wettelijk is dat nu niet mogelijk. **En dat moet zo blijven.** Wij zien in uw voorstel geen poging om dit recht te omzeilen, maar horen regelmatig geluiden dat men dit recht 'behoorlijk' lastig vindt. Wij vinden echter dat dit recht er voor zorgt dat huurdersbelangen door corporaties zeer serieus genomen moeten worden. Wanneer het mogelijk wordt om gebieden aan te wijzen, mag dit geen ondermijning van het 70% instemmingsrecht tot gevolg hebben.

Compliment

Fijn dat de uitvoeringsaspecten lokaal worden belegd en geen sprake is van processturing vanuit de centrale overheid. Een grootstedelijke omgeving ziet er anders uit dan kleinere steden en dorpen. En ieder gebied kent haar eigen bijzonderheden. Een 'one size, fits all'-aanpak en proces is niet mogelijk. Wel goed dat de rijksoverheid een aantal kaders stelt aan deze uitvoering.

Uitgangspunten van de FAH bij de warmtetransitie zijn:

1. Monopoliepositie

De FAH wijst de monopoliepositie af van warmteleveranciers. Op innovatie en betaalbaarheid moet worden gefocust. Keuze in vormen van warmtewinning zijn van belang voor huurders. Inspraak van huurders door middel van prijsdialoog moet mogelijk zijn om ook na een overgang op een warmtenet prijstransparantie en betaalbaarheid te waarborgen.

2. Uniformiteit en solidariteit

De FAH stuurt aan op een eerlijke prijs voor warmte en zoveel mogelijk uniformiteit tussen huurders. Diverse soorten prijzen in GJ en vastrecht voor verschillende soorten huurders is niet wenselijk. De nieuwe Warmtewet zou moeten aansturen op prijzen op portefeuilleniveau van aanbieders met volledige transparantie hoe die prijzen tot stand komen. Er zou niet meer ruimte mogen zijn van een redelijk rendement boven op deze kostprijs.

3. Loskoppeling van de aardgasprijs

In aanvulling op het punt hierboven en onder. Transparante prijzen met daarop een redelijk rendement waarop invloed is van de afnemers van deze warmte is een randvoorwaarde. Loskoppeling van de gasprijs is noodzakelijk. Dit mag niet leiden tot grote prijsstijgingen waar bewoners vervolgens geen invloed op hebben. De overheid moet zich blijven uitspreken voor betaalbare warmte.

4. Participatie en inspraak

Naar voorbeeld van Denemarken moet jaarlijks gesproken worden met de huurders/eigenaren zodat deze groepen invloed hebben op het prijsbeleid van de warmtebedrijven. Volledige transparantie in de kosten van warmte is hierbij een randvoorwaarde plus het bepalen welk redelijk rendement daarboven gevraagd mag worden door warmteleveranciers. Door goede participatie kan niet alleen gesproken worden over de prijsstelling, maar ook praktijksituaties die spelen bij dit soort transitie. Neem bijvoorbeeld het onderdeel veiligheid. Met de huidige hoge aardgasprijzen en mogelijk verplichte afsluiting van aardgas kunnen zich gevaarlijke situaties voordoen, zoals inzet van butaangas. Door in te zetten op participatie worden dit soort problemen voorkomen.

Tot slot:

Bij consultaties met grote impact op de ervaring, betaalbaarheid en kwaliteit van het wonen vinden wij dat belangen-vertegenwoordigende instanties zoals bewonersorganisaties, huurderskoepels en de Woonbond niet door middel van een consultatie achteraf inbreng horen te geven, maar vooraf betrokken horen te worden zodat hun kwalitatieve inbreng in het wetsvoorstel kan worden opgenomen.

Het is onbevredigend om te reageren op een concept-eindproduct en komt niet overeen met de rol die overheid en maatschappij de burger wil geven in het vormgeven van de eigen leefomgeving. Al eerder heeft de FAH deelgenomen aan een internetconsultatie over dit thema. Hoewel op de aanbevelingen van de FAH netjes is geantwoord, ontbreekt het gesprek, de dialoog, die wij namens de corporatiehuurders graag willen voeren. Het is onze stellige overtuiging dat door een andere inrichting van het maakproces beleidsvoornemens kwalitatief beter worden en het maatschappelijk draagvlak vergroot. Onderdeel hiervan moet zijn het loslaten van de koppeling met de huidige aardgasprijs. Bij het promoten van innovaties moet de gehele keten van warmteopwekking meegenomen worden. Alleen zo is inzichtelijk welke technieken voor de meeste CO2 reductie zorgen.

Vraag 1 van 2

Er kan worden gereageerd op alle aspecten van het wetsvoorstel en de toelichting.

Daarnaast zijn er specifieke punten waarop uw input gewenst is:

1a) In het Klimaatakkoord is afgesproken dat gemeenten verplicht worden om een transitievisie warmte (oftewel warmteprogramma in het wetsvoorstel) op te stellen. In de consultatieversie van het wetsvoorstel is het opstellen van een warmteprogramma niet verplicht gesteld. (Zie paragraaf 3.2.3 van de memorie van toelichting.) Er wordt voorgesteld dat gemeenten alleen een warmteprogramma moeten opstellen als ze de aanwijsbevoegdheid willen inzetten.

Vragen: Heeft het de voorkeur om gemeenten te verplichten om een warmteprogramma vast te stellen?

Zo ja: waarom?

Verplichting van een warmteprogramma

Daarmee kunnen wij instemmen onder de volgende voorwaarden en een 'waarschuwing': Dat alle gemeenten verplicht een warmteprogramma moeten opstellen ondersteunt de FAH. Zo wordt duidelijkheid geschapen over hoe men wil omgaan met participatie en wat verwacht wordt van de gemeente en de corporaties. Bij het opstellen hiervan vinden wij dat gemeenten corporaties en huurderskoepels moeten betrekken. Onze waarschuwing is dat door ontwikkelingen (bijvoorbeeld in alternatieve warmtemogelijkheden) een warmteprogramma mogelijk snel verouderd. Het gevaar is dat een te strakke regie gevoerd wordt op het programma. Uitgangspunt moet daarom zijn dat continue bijsturing mogelijk moet blijven. Bij die bijsturing dienen huurderskoepels minimaal betrokken te worden.

1b) Daarnaast is in het Klimaatakkoord afgesproken dat gemeenten elke 5 jaar de transitievisie warmte actualiseren. Ook is afgesproken dat deze actualisatietermijn wordt geëvalueerd. (Zie paragraaf 3.2.3 van de memorie van toelichting.)

Vragen: Heeft het de voorkeur om een vaste frequentie voor warmteprogramma's vast te leggen?

Zo ja: waarom?

Welke termijn is volgens u passend? En: waarom?

De FAH onderschrijft de noodzaak van het actueel houden van het warmteprogramma/transitie visie warmte. Vandaar is een termijn van 5 jaar goed om over te nemen. Voorwaarde is daarbij wel dat de corporaties en huurdersorganisaties betrokken worden.

2) In het Klimaatakkoord is een termijn van 8 jaar genoemd tussen het besluit van de gemeente en de definitieve overstap op het duurzame alternatief. In de consultatieversie van het wetsvoorstel is deze termijn niet als verplichting opgenomen. (Zie paragraaf 2.4.2 van de memorie van toelichting.)

Vragen: Heeft het de voorkeur om een termijn in regelgeving vast te leggen?

Zo ja: waarom?

Welke termijn is volgens u passend als minimum? En: waarom?

De FAH wijst opname van een termijn in haar geheel af. Het is wel nodig om bij het warmteprogramma de noodzakelijke processtappen op te nemen ten aanzien van het participatieproces. Leidend zijn dan dat processtappen zorgvuldig en volledig zijn verlopen, niet de tijd die dat kost, want dat kan lokaal verschillen.

Het is prima dat de gemeente kenbaar maakt welk warmtealternatief maatschappelijk gezien leidt tot de minste kosten. De gemeenten moeten zich wel vergewissen dat het duurzame warmtealternatief daadwerkelijk beschikbaar is vóórdat het transport van aardgas kan worden stopgezet zodat bewoners en bedrijven steeds hun woning of gebouw kunnen verwarmen. Immers, wanneer de gemeente besluit dat een bepaalde wijk vanaf een bepaald moment geen gas meer mag gebruiken, hebben de gasgebruikers in deze wijk recht op een aansluiting op een alternatieve energievoorziening met voldoende capaciteit. Wat de FAH betreft is dit alternatief goedkoper dan anders, in plaats van de gekozen focus op betaalbaarheid of woonlastenneutraliteit.

Toegevoegd moet worden dat de gemeente zich ervan vergewist dat de aangeboden alternatieve warmtevoorzieningen in het geometrisch begrensde gebied overeenkomen met dat wat door huurders als keuzepalet gevraagd wordt. Zo wordt het belangrijk voor de partijen om er samen met de huurders uit te komen en wordt voorkomen dat een proces wel goed doorlopen wordt maar het resultaat tekort schiet in het meenemen van behoeften van huurders.

Het regelen van een transformatie die voor goedkopere betrouwbare warmte leidt voor huurders moet meer centraal komen te staan. Deze te beperkte focus op de kosten van de transitie is zichtbaar in de Memorie van Toelichting waar betaalbaarheid en woonlastenneutraal door elkaar worden gebruikt. Voor de FAH is woonlastenneutraal het minimale uitgangspunt, maar zou deze warmtetransitie een verlaging van de woonlasten tot gevolg moeten hebben.